

PATVIRTINTA

Šiaulių r. Kuršėnų Pavenčių mokyklos-
daugiafunkcio centro direktoriaus

2024 m. vasario 6 d. įsakymu Nr. MV-41

**ŠIAULIŲ R. KURŠĖNŲ PAVENČIŲ MOKYKLOS-DAUGIAFUNKCIO CENTRO
DARBUOTOJŲ VEIKSMŲ, ĮTARUS MOKINIŲ VARTOJUS ALKOHOLĮ, TABAKĄ IR
(AR) KITAS PSICHIKĄ VEIKIANČIAS MEDŽIAGAS,
TVARKOS APRAŠAS**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Šiaulių r. Kuršėnų Pavenčių mokykla-daugiafunkcis centras (toliau – Mokykla) vadovaujasi Mokyklos darbuotojų veiksmų, įtarus mokinį vartojus alkoholį, tabaką ir (ar) kitas psichiką veikiančias medžiagas, tvarka (toliau – Tvarka), kuri reglamentuoja Mokyklos darbuotojų veiksmus įtarus mokinį vartojus alkoholį, tabaką ir (ar) kitas psichiką veikiančias medžiagas.

2. Tvarkos tikslas – siekti kuo anksčiau nustatyti ir motyvuoti mokinius atsisakyti žalingų įpročių, laiku suteikti Ankstyvosios intervencijos ir kitos pagalbos priemones mokiniui ir šeimai, užkirsti kelią alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų neteisėtam vartojimui Mokykloje.

3. Tvarroje naudojamos sąvokos ir apibrėžimai:

3.1. **Psichoaktyvios arba psichiką veikiančios medžiagos** – psichoaktyvios medžiagos, sukeliančios psichikos ir elgesio sutrikimus, kurie klasifikuojami pagal Tarptautinės statistinės ligų ir susijusių sveikatos sutrikimų klasifikacijos dešimtąjį pataisytą ir papildytą leidimą „Sisteminis ligų sąrašas“ (Australijos modifikacija, TLK-10-AM). Psichoaktyvių medžiagų samprata apima ne tik narkotikus, veikiančius psichiką, bet ir alkoholį, nikotiną, kofeiną bei lakiąsias medžiagas.

3.2. **Psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevencija** – ugdyti asmenį, motyvuotą sveikai gyventi, nevartoti alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų.

3.3. **Apsvaigimas** – asmens psichikos būseną ar elgesio sutrikdymas, kuriuos sukelia pavartotos psichiką veikiančios medžiagos (narkotinės priemonės, psichotropinės ir kitos svaigosios medžiagos).

3.4. **Apsinuodijimas** – iš išorės į organizmą patekusių nuodų sukelta patologinė būklė, kurios metu išryškėja tam tikri sveikatos sutrikimai (bendras silpnumas, galvos svaigimas, pykinimas ar vėmimas).

3.5. **Ankstyvoji intervencija** – psichologinės, socialinės pedagoginės pagalbos priemonės, taikomos vaikams po to, kai nustatoma, kad jie vartoja psichiką veikiančias medžiagas, skirtos skatinti nevartoti šių medžiagų.

3.6. **Ankstyvosios intervencijos programa** – tai planingų ir sistemingų priemonių visuma, skirta rizikingos elgsenos nepilnamečiams asmenims nuo 14 metų, kurie eksperimentuoja ar nereguliariai vartoja psichoaktyvias medžiagas (išskyrus tabaką), bet nėra nuo jų priklausomi.

3.7. **Mokinys** – asmuo, kuris mokosi.

3.8. **Tėvai (globėjai, rūpintojai)** – mokinio atstovai pagal įstatymą, t. y. vaiko tėvai, vaiką įvaikinus – įtėviai, nustačius globą ar rūpybą – globėjai ar rūpintojai, įstatymų nustatytais atvejais – valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija.

3.9. **Mokyklos darbuotojas** – Mokykloje dirbantys pedagogai, administracijos bei kiti darbuotojai.

4. Tvarka parengta vadovaujantis:

4.1. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. V-1035/ĮSAK-2680 „Dėl Visuomenės sveikatos priežiūros mokykloje tvarkos aprašo patvirtinimo“.

4.2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 2 d. nutarimu Nr. 437 „Dėl vaikų, vartojančių narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas, nustatymo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

4.3. Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centro ir MB „Audito projektai“ parengtomis metodinėmis rekomendacijomis „Sveikatos priežiūrą mokyklose vykdančių visuomenės sveikatos specialistų funkcijų, vykdomų pagal visuomenės sveikatos priežiūros mokykloje tvarkos aprašą, metodinės rekomendacijos“ (2020).

4.4. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. rugsėjo 10 d. įsakymu Nr. V-773 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 21:2017 „Mokykla, vykdanči bendrojo ugdymo programas. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“.

4.5. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr. V-313 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 75:2016 „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų vykdymo bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“.

II SKYRIUS

MOKYKLOS DARBUOTOJŲ VEIKSMAI, ĮTARUS MOKINIŲ VARTOJUS ALKOHOLĮ, TABAKĄ IR (AR) KITAS PSICHIKĄ VEIKIANČIAS MEDŽIAGAS

5. Mokyklos teritorijoje griežtai draudžiama vartoti ir platinti alkoholi, tabako gaminius ar kitas psichiką veikiančias medžiagas.

6. Mokyklos darbuotojai, įtarę, kad mokinys Mokyklos teritorijoje vartoja tabaką, alkoholi ir (ar) kitas psichiką veikiančias medžiagas (toliau – psichiką veikiančias medžiagas) ar yra apsvaigęs nuo šių medžiagų, nedelsdami informuoja apie tai Mokyklos direktorių ar jo įgaliotus asmenis, taip pat visuomenės sveikatos specialistą, vykdančią sveikatos priežiūrą mokykloje (toliau – VSS) jo darbo metu.

7. Mokyklos direktorius ar jo įgalioti asmenys, esant šios Tvarkos 6 punkte nurodytoms aplinkybėms, nedelsiant informuoja mokinio tėvus (globėjus, rūpintojus):

7.1. apie įtarimą, kad mokinys vartoja psichiką veikiančias medžiagas, yra apsvaigęs nuo šių medžiagų ir kad jam reikėtų atlikti medicininę apžiūrą;

7.2. apie asmens sveikatos priežiūros įstaigas (toliau – ASPI), kuriose galima nustatyti ar mokinys vartoja psichiką veikiančias medžiagas, yra apsvaigęs nuo šių medžiagų, apsinuodijęs jomis, paskirti tikslingą gydymą;

7.3. apie institucijas, įstaigas, organizacijas, teikiančias psichologinę, socialinę, teisinę ar kitą pagalbą. Taip pat apie šią pagalbą teikiančias įstaigas, organizacijas informuojamas ir mokinys;

8. Mokyklos direktorius ar jo įgalioti asmenys, esant šios Tvarkos 6 punkte nurodytoms aplinkybėms, kviečia mokinio tėvus (globėjus, rūpintojus) skubiai atvykti į Mokyklą pokalbiui.

9. Mokyklos darbuotojai, įtarę, kad mokinys Mokyklos teritorijoje yra apsinuodijęs psichiką veikiančiomis medžiagomis ir jo sveikatai ar gyvybei gresia pavojus, nedelsiant apie tai informuoja Mokyklos direktorių ar jo įgaliotus asmenis, VSS jo darbo metu.

10. Esant šios Tvarkos 9 punkte nurodytai aplinkybei:

10.1. nedelsiant teikiama pirmoji pagalba vadovaujantis Mokyklos Pirmosios pagalbos organizavimo tvarka;

10.2. jeigu mokiniui reikalinga skubi medicinos pagalba, kviečiama greitoji medicinos pagalba;

10.3. mokinį vežant į ASPĮ, jį lydi Mokyklos administracijos atstovas ar jų paskirtas asmuo ir lieka su nukentėjusiuoju, kol atvyks informuoti telefonu tėvai (globėjai, rūpintojai) arba jų įgaliotas asmuo;

10.4. Mokyklos direktorius ar jo įgalioti asmenys nedelsiant informuoja apie mokinio apsinuodijimą psichiką veikiančiomis medžiagomis mokinio tėvus (globėjus, rūpintojus), teritorinės policijos įstaigą ir (ar) Vaiko teisių apsaugos skyrių (toliau – VTAS) pagal mokinio gyvenamąją vietą.

11. Mokinio, vartojančio ir platinančio psichiką veikiančias medžiagas, elgesys aptariamame Mokyklos Vaiko gerovės komisijos (toliau – VGK) posėdyje dalyvaujant klasės/grupės mokytojui, mokiniui ir jo tėvams (globėjams, rūpintojams) bei kitiems kviestiniams mokinio gerove suinteresuotiems asmenims.

12. Mokyklos VGK posėdyje numatomi tolimesni mokinio elgesio korekcijos veiksmai ir kita pagalba (sudaromas pagalbos planas).

13. Esant pagrįstiems įtarimams ar faktams, kad mokinys ne kartą vartojo psichiką veikiančias medžiagas, tėvai (globėjai, rūpintojai) informuojami apie galimybę mokiniui dalyvauti Ankstyvosios intervencijos programoje.

14. Tėvams (globėjams, rūpintojams) sutikus, kad mokinys dalyvautų Ankstyvosios intervencijos programoje, jie nukreipiami į Šiaulių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biurą, vykdančią šią programą. Atsisakius dalyvauti Ankstyvosios intervencijos programoje, organizuojamas Mokyklos VGK posėdis, kuriame priimamas sprendimas dėl kreipimosi į tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorių dėl minimalios priežiūros skyrimo.

15. Jei tėvai (globėjai, rūpintojai) piktybiškai atsisako dalyvauti mokinio Mokyklos VGK posėdžiuose, informuojamas tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorių.

III. SKYRIUS

MOKINIŲ DAIKTŲ PATIKRINIMAS

16. Mokyklos darbuotojas, kilus pagrįstiems įtarimams, jog mokinys gali turėti draudžiamą psichiką veikiančių medžiagų (Draudžiamos psichoaktyviosios medžiagos – 1 priedas), nedelsdamas apie tai informuoja Mokyklos socialinį pedagogą, direktorių ar jo įgaliotus asmenis.

17. Mokyklos direktorius ar jo įgaliotas atstovas turi teisę prašyti mokinio parodyti jo asmeninius daiktus. Mokinio daiktai negali būti tikrinami negavus jo sutikimo ir (ar) jam nedalyvaujant.

18. Jeigu mokinys sutinka parodyti savo asmeninius daiktus, parodymo metu turi dalyvauti mažiausiai du Mokyklos darbuotojai, vienas iš jų – socialinis pedagogas, direktoriaus pavaduotojas ar jo įgaliotas atstovas.

19. Paaiškėjus, kad mokinys turi psichiką veikiančių medžiagų, apie tai nedelsiant informuojami mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) arba bent vienas iš jų ir, esant būtinybei, teritorinė policijos įstaiga.

20. Jei mokinys nesutinka parodyti daiktų, apie įtarimus dėl draudžiamų psichiką veikiančių medžiagų turėjimo nedelsiant informuojami mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) ir jie kviečiami atvykti į Mokyklą.

21. Jiems nesutikus atvykti ir (ar) neatvykus nustatytu laiku, taip pat esant būtinybei, apie įtarimus dėl draudžiamų psichiką veikiančių medžiagų turėjimo nedelsiant informuojama teritorinė policijos įstaiga.

22. Kol atvyks dėl mokinio daiktų patikrinimo iškviešti asmenys, mokinys turi būti prižiūrimas socialinio pedagogo, Mokyklos direktoriaus ar jo įgalioto asmens.

IV. SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

23. Mokyklos direktorius užtikrina, kad būtų įgyvendinama narkotinių, psichotropinių, kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencija, ankstyvoji intervencija, plėtojamas tarpusavio bendradarbiavimas su vaiko teisių apsaugos tarnybomis, teisėsaugos, sveikatos priežiūros ir reabilitacijos įstaigomis.

24. Tėvai (globėjai, rūpintojai) atsako už mokinio vartojimą ir (ar) platinimą psichiką veikiančias medžiagas, pagal Lietuvos Respublikos nustatytą tvarką.

25. Informacija apie mokinius, vartojančius psichiką veikiančias medžiagas, turinčius priklausomybę nuo jų, disponuojama tiek, kiek reikalinga mokinio teisei būti sveikam užtikrinti, tačiau nepažeidžiant jo teisės į privatų gyvenimą, asmens neliečiamybę, todėl ši informacija gali būti teikiama tik Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Šiaulių r. Kuršėnų Pavenčių mokyklos-
daugiafunkcio centro darbuotojų veiksmų,
įtarus mokinį vartojus alkoholį, tabaką ir (ar) kitas
psichiką veikiančias medžiagas, tvarkos aprašo
1 priedas

DRAUDŽIAMOS PSICHOAKTYVIOSIOS MEDŽIAGOS

Psichoaktyviosioms medžiagoms priskiriamos tokios medžiagos, kurios veikia žmogaus psichiką ir sukelia sveikatos bei elgesio sunkumus. Šių medžiagų grupei priklauso ne tik narkotinės, psichotropinės medžiagos, bet ir alkoholis, nikotinas, kofeinas, raminamieji, migdomieji vaistai.

Alkoholis. Tai toksiška, psichoaktyvi ir priklausomybę sukelianti medžiaga. Yra nustatytas ryšys tarp alkoholio vartojimo ir burnos, stemplės, ryklės, gerklų, kepenų, storžarnos (gaubtinės ir tiesiosios) ir krūties vėžio išsivystymo. Kuo daugiau suvartojama alkoholio, tuo didesnė rizika susirgti vėžiu. Pasaulio sveikatos organizacija akcentuoja, jog saugaus alkoholio vartojimo lygio nėra – vėžio rizika atsiranda net ir vartojant mažus alkoholio kiekius.

Tabako gaminiai. Rūkymas yra vienas iš pagrindinių daugelio plaučių ligų, taip pat ir lėtinės obstrukcinės plaučių ligos, bronchinės astmos ir plaučių vėžio rizikos veiksnių. Rūkomo tabako dūmuose, be nikotino, dar yra iki 400 įvairių kitų medžiagų (dervos, anglies monoksido ir kt.), kurios yra labai kenksmingos žmogaus sveikatai.

Kaitinamieji tabako gaminiai – tai naujai atsirandanti tabako gaminių klasė. Tabakas kaitinamas, bet ne deginamas, todėl nėra pelenų, nereikia ugnies ir nėra dūmų. Kaitinamojo tabako įrenginiai kaitina tabaką žemesnėje temperatūroje, todėl kinta kenksmingų medžiagų koncentracija ir cheminių medžiagų sudėtis. Šiuo metu nėra įrodymų, kad kaitinamieji tabako produktai yra mažiau kenksmingi nei įprasti tabako gaminiai. Juose yra cheminių medžiagų, kurių nėra tradicinių cigarečių dūmuose, todėl jos gali turėti poveikį sveikatai. Taip pat šių gaminių dūmuose randama kancerogenų, o nikotinas, išsiskiriantis iš kaitinamojo tabako įrenginių, žmogaus organizme pasiekia panašią koncentraciją, kaip ir tradicinės cigaretės.

Elektroninės cigaretės. Moksliniai tyrimai rodo, jog elektroninių cigarečių sudėtyje yra gausu įvairių termiškai neatsparių organinių dalelių, kurios kaitinant skyla į įvairias toksines medžiagas, kaip: acetaldehidą, akroleiną ir formaldehidą, kurie yra stiprūs kvėpavimo takų dirgikliai ir žinomi kancerogenai. Nesvarbu, ar tai būtų elektroninės cigaretės, ar tradicinės cigaretės, nuolatinis jų vartojimas sukelia pasekmes: blogą burnos kvapą, blogą kūno ir drabužių kvapą, padidėjusį arba sumažėjusį apetitą, odos problemas, didina spuogų atsiradimą, sumažėjusius fizinius pajėgumus sportuojant (greitai pavargstama, sunku kvėpuoti).

Kiti sintetinio nikotino gaminiai (nikotino maišeliai, pagalvėlės, kaičiosios lazdelės ir pan.). Šiuose gaminiuose nėra tabako, bet yra nikotino, kuris yra ūmiai toksiškas. Nikotinas gali paveikti smegenų vystymąsi ir pažeisti smegenų dalis, kurios kontroliuoja dėmesį, mokymąsi, nuotaiką ir impulsų kontrolę, formuoja polinkį į priklausomybę. Ilgalaikis nikotino maišelių poveikis sveikatai vis dar nežinomas. Šalutinis vartojimo poveikis gali būti dantenų dirginimas, burnos skausmas, žagsėjimas, pykinimas. Taip pat vartojant šiuos produktus yra didelė perdozavimo rizika.

Naujos psichoaktyviosios medžiagos. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/2103 nurodo, kad nauja psichoaktyvioji medžiaga (toliau – NPS) – grynos formos medžiaga ar medžiagos preparatas, kuriems netaikoma nei 1961 m. Jungtinių Tautų bendroji narkotinių medžiagų konvencija su pakeitimais, padarytais 1972 m. protokolu, nei 1971 m. Jungtinių Tautų psichotropinių medžiagų konvencija, tačiau kurie gali kelti riziką sveikatai arba socialinę riziką, panašią į medžiagų, kurioms taikomos tos konvencijos, keliamą riziką. NPS savo kelią į rinką randa reklamuojamas kaip

natūralūs ar legalūs produktai, parduodami internetinėje prekyboje arba specializuotose parduotuvėse.

Vaistai. Kai kurie vaistai (pvz., raminamieji, migdomieji, antidepresantai) taip pat priskiriami psichoaktyvioms medžiagoms ir gali būti pavojingi sveikatai, jei vartojami nesilaikant gydytojo nurodymų bei vaistų vartojimo instrukcijų. Vaistus galima vartoti tik paskyrus gydytojui ir tik kai juos paduoda suaugęs artimas ar šeimos žmogus, ligoninėje – medicinos personalas. Vaistai skiriami labai individualiai ir niekas kitas neturėtų jų vartoti. Vaistų vartojimas ne pagal paskirtį kelia pavojų vaiko sveikatai ir gyvybei. Netinkamas receptinių vaistų vartojimas yra tiesiogiai susijęs ir su kitomis rizikingo elgesio formomis: vaikai labiau linkę vartoti alkoholį, rūkyti kanapes ar vartoti kitus narkotikus. Jei vaikas bent kartą gyvenime piktnaudžiavo raminamaisiais, migdomaisiais vaistais, savižudybės rizika padidėja net 3,3 karto (vartojant alkoholį savižudybės rizika padidėja 1,5 karto, kanapes – 1,4 karto, kitus narkotikus – 2,4 karto). Mokliškai įrodyta, kad asmenys, kurie piktnaudžiauja receptiniais vaistais, gali itin greitai tapti priklausomi ir jiems gresia žymiai didesnė rizika pradėti vartoti narkotikus.

Lakiosios medžiagos. Lakiosios medžiagos (klijai, aerozoliai, valikliai ir kt.) yra lengvai prieinamos buityje naudojamos medžiagos. Naudojant šias medžiagas pagal paskirtį bei laikantis nurodytų saugos priemonių, realios grėsmės žmogaus sveikatai jos nesukelia. Tačiau jei jos naudojamos svaiginimosi tikslais, jose esančios veikliosios cheminės medžiagos veikia žmogaus psichiką ir sukelia rimtų sveikatos sutrikimų bei priklausomybę. Visų lakiųjų medžiagų uostymas (inhaliavimas) sukelia apsinuodijimo reiškinius – galvos svaigimą, pykinimą, vėmimą, silpnumą, išsekimą. Lakiosios medžiagos sutrikdo deguonies apykaitą smegenyse, o deguonies trūkumas pažeidžia smegenis, sutrikdo centrinės nervų sistemos veiklą. Į smegenis šios medžiagos, priešingai nei alkoholis, patenka „aplenkdamos“ kepenis ir kitus organus, todėl nuo jų apsvaigstama labai greitai, po kelių įkvėpimų.

Energiniai gėrimai. Energiniai gėrimai yra pavojingi vaikams dėl didelės kofeino, kuris yra psichoaktyvioji medžiaga, koncentracijos. Kofeinas gali būti natūralus, išgaunamas iš įvairių augalų, arba sintetinis. Kofeino yra ne tik kavoje ar energiniuose gėrimuose, bet ir šokolade, kai kuriose arbatose, gaiviuosiuose gėrimuose. Kofeino yra ir kai kurių vaistų bei maisto papildų sudėtyje. Paprastai kofeinas suteikia žvalumo, padeda lengviau sutelkti dėmesį, gerina trumpalaikę atmintį, didina fizinį aktyvumą, nes stimuliuoja centrinę ir periferinę nervų sistemas. Vartojant kofeiną nuolat ir didesniais kiekiais gali išsivystyti priklausomybė, o nutraukus jo vartojimą – pasireikšti labai nemalonūs abstinencijos simptomai. Ypač pavojinga maišyti energinius gėrimus su alkoholiu, nes galima labai stipriai apsinuodyti (ims pykinti, norėsis vemti, krės drebulys). Energiniai gėrimai stimuliuoja centrinę nervų sistemą, o alkoholis ją slopina. Žmogus subjektyviai nebejaucia, kiek yra apsvaigęs, todėl suvartoja kur kas daugiau alkoholio. To pasekmės – ne tik žalojantis alkoholio poveikis organizmui, kuris gali baigtis alkoholine koma, bet ir traumos, nelaimingi įvykiai.

Narkotikai. Tai į Sveikatos apsaugos ministerijos patvirtintus kontroliuojamų medžiagų sąrašus įrašytos gamtinės ar sintetinės medžiagos, kurios dėl kenksmingo poveikio ar piktnaudžiavimo jomis sukelia sunkų žmogaus sveikatos sutrikimą, pasireiškiantį asmens psichologine ir fizine priklausomybe nuo jų, ar pavojų žmogaus sveikatai. Taigi, narkotikai veikia psichiką, sukelia psichikos ir elgesio sutrikimų, pažeidžia įvairias organizmo sistemas. Ilgesnį laiką vartojant narkotikus vystosi priklausomybė, dėl kurios tampa sunku nutraukti narkotikų vartojimą.

Kanapės. Tai Lietuvoje dažniausiai vartojamas narkotikas. Kaip ir daugumos kitų narkotikų, kanapių vartojimas neigiamai veikia mąstymą. Dėl to gali padidėti rizikingo elgesio ir jo neigiamų pasekmių tikimybė. Nuolatinis kanapių vartojimas yra susijęs su įvairiais psichikos sveikatos sunkumais: depresija, nerimu, mintimis apie savižudybę ir asmenybės sutrikimais.

Sintetiniai narkotikai. Lietuvoje tokie sintetiniai narkotikai, kaip amfetaminas ir metamfetaminas, ekstazis, pagal paplitimą yra po kanapių ir pamažu tampa klubinės kultūros dalimi. Šie narkotikai paprastai vartojami savaitgalio pramogų metu, su draugais namuose, lankantis naktiniuose klubuose, baruose, kitose jaunimo pasilinksminimo vietose. Sintetiniai narkotikai stimuliuoja centrinę nervų sistemą. Jų pavartojęs žmogus gali elgtis labai aktyviai ir nepavargdamas šokti valandų valandas. Fiziniai apsvaigimo nuo sintetinių narkotikų požymiai yra šie: išsiplėtę akių vyzdžiai, patankėjęs, nereguliarus pulsas, aukšta kūno temperatūra ir prakaitavimas, išdžiūvusi burna, konvulsijos ir epilepsijos priepuoliai (perdozavus), drebulys, raumenų trūkčiojimas, iškreipta veido mimika, negalėjimas ramiai išbūti vienoje vietoje.
